

Detta är min berättelse om
Johannes Alfred Larsson

Han är farfar till mig, Gunnel Christensson-Larsson och till Gerd Larsson och Kjell Larsson.

Johannes Alfred Larsson föddes på Skepparns^{*)} gård den 8 november 1879 och han döptes den 14 november 1879. Dopvittnen var hustrun Anna-Lisa Olsson, Askim Hult och hemmadottern Maria Andersdotter, Näset. Han var första barnet till Paul Anton Larsson och Anna Eleonora Andersdotter. Pappa Paul Anton kom från Hult i Askim och mamma Anna Eleonora var född på gården "Skepparns på Näset".

"Skepparns" 1925 eller 1926

Alfreds barndom och ungdom var säkert fyllda av arbete. Barnen var ju en bra arbetskraft som ofta utnyttjades. Vi har ett betyg sparat från årskurs 4 och av det förstår man att Alfred var duktig i skolan. Det var lilla a i alla ämnen utom sång och gymnastik, i de ämnena hade han b. (Litet a var det näst högsta man kunde få på den tiden.)

Alfred fick många syskon:

Hedvig Theresia, född 5 augusti 1881. Gift med mästrelotsen Antin Holmberg, Brännö.

Helena, född 14 februari 1884.

Anna Maria född den 12 december 1885. Hon emigrerade till USA, gifte sig med Adolf Blomstrom från Örebro och levde hela sitt liv i Amerika Massachusetts Worcester USA.

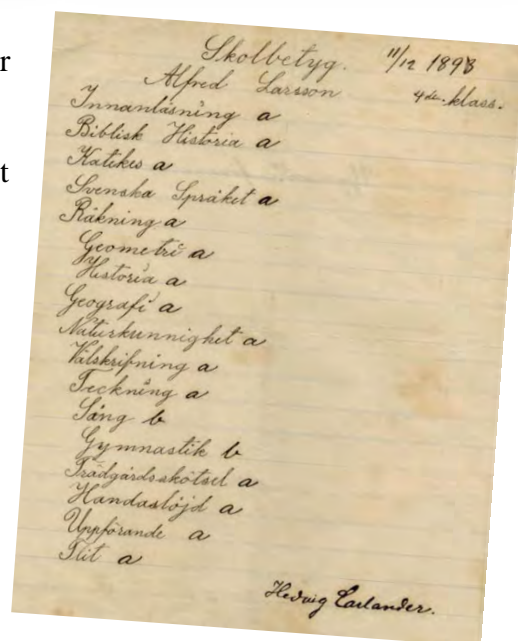
Femte barnet blev återigen en flicka Karin Andrea född den 22 mars 1888, gift med juristen Wilhelm Boije af Gennäs.

Två år senare, den 4 april 1890 kom Alva Paulina,. Hon gifte sig med Viktor Ljungberg Göteborg.

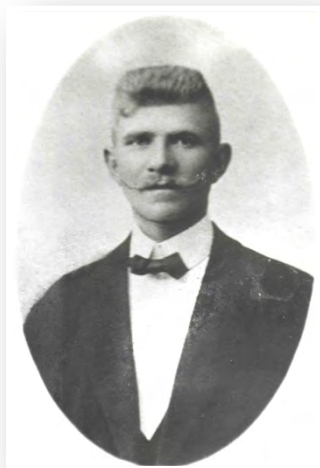
Barnafödandet slutade med söner. Först Anders Sigfrid, född 13 november 1892 och sedan Einar Valfrid den 28 mars 1896.

Alltså sammanlagt sju syskon till Alfred.

*) "Skepparn" hette Anders Börjesson och var morfar till Alfred.

Fotografier på Paul Anton Larssons och Anna Eleonora Larssons åtta barn.

Johannes Alfred
8 nov 1879 - 6 aug 1952

Hedvig Theresia ¹⁾
5 aug 1881 - 24 okt 1965

Gerda Helena ²⁾
14 febr 1884 - 3 juli 1956

Anna Maria
12 dec 1885 - 15 sept 1973

Karin Andrea
23 mars 1888 -
29 juli 1985

Alva Paulina
4 april 1890 -
27 jan 1978

Anders Sigfrid
13 nov 1892 - 3 okt 1936

Einar Valfrid
28 mars 1896 - 14 dec 1963

¹⁾ Barnet är dottern Marianne ²⁾ Till höger i bild sitter Gerd Larsson, barnbarn till Alfred

Alfred gifte sig med Gerda Gustafsson i Kannebäck den 23 maj 1907. Ett stort pampigt bröllop med sex tärnor och marskalkar.

Farfar Alfred blev ju Skepparns siste brukare. Gården hade sin blomstringstid på 1910 - 1920 och 1930- talen. Där fanns 16 kor samt kvigor och kalvar, 3 hästar, grisar, får, höns och gäss. På gården fanns också en stor hund med det skrämmande namnet Nero. Alla barn var rädda för Skepparns Nero, men inte pappa Gunnar och farbror Jarl. De åkte kälke efter hunden. Farfar hade gjort en rejäl sele och jag kan riktigt se ekipaget framför mig. Tänk vad roligt för pojkarna! Det berättas också att Gunnar och Jarl tog med sig gäss upp till Kvarnberget där de släppte fåglarna och studerade dem när de flög ner till gården igen. Bröderna Larsson tyckte också om att rida, de red ner till ägora vid Smiths udde. Sedan simmade hästarna med ryttarna över viken till Knarrvik (Saltsjönäs). Av många berättelser förstår man att det blev tid även för lek för Alfreds pojkar.

Skepparns gård i början av 1900-talet. Ladugården var ny 1888. Högst uppe på berget, till vänster, syns resterna av en väderkvarn som förlorade sina vingar under en storm 1901. Kvarnen reparerades aldrig utan revs så småningom, troligen 1913.

Johannes Alfred, alltså min farfar, var en öppen och mycket social person. Han älskade att träffa människor och samtala en stund. Det visste t.o.m. hans hästar, Lisa, Svea, Dockan eller gamle snälle Balder, farfars sista häst. Jag minns när Balder och farfar var ute och körde - hästen stannade vid alla de mötte, så att farfar kunde få sig en pratstund.

Farfar tyckte också om att gå på auktioner, både på bondauktioner och inne i Göteborg på Auktionskammaren. Han älskade vackra saker och hade god smak. Han köpte möbler, tavlor, statyer, krukor, speglar och sist men inte minst klockor i alla modeller. Var han inte riktigt nöjd med alstren han kom hem med så guldförgyllde han dem tills han var tillfreds.

Stenbordet i trädgården.

Ingen minns med säkerhet hur stenbordet hamnat hos Skepparns men Birger Andersson i Källevik tror att Paul Anton och sonen Alfred skaffat det från Mölndal. Birger har ett svagt minne av hur massor av karlar var med och lastade av det från kärran. Många glada fester har genom åren dukats upp på bordet, inte minst av all sommargästerna under 1940, 1950 och 1960-talen.

Kortet nedan visar en 80-årsfest den 8 augusti 1932, då Alfreds mamma Anna fyllde. Underhållningen står bröderna Liljenberg för. Gunnar spelar banjo och Åke spelar dragspel.

När Skepparns såldes 1978, räddades bordet av grannen Evert Tuvert, som skänkte det till Västra Frölunda Hembygdsförening. Idag (2014) står det i trädgården på Tofta Nordgård. Alfred ville gärna fira och ha kalas. Både hans 50-årsdag och 70-årsdag firades med fest och med notis i Göteborgs-Posten.

Vattenreservoaren

Ett av husen på gården kallade man Vattenreservoaren. Paul Anton och sonen Alfred grävde en brunn, berättade faster Ingrid. De byggde sedan ett hus på marken där brunnen fanns. De inredde två små lägenheter i huset. Där bodde sedan på somrarna Alfreds systrar Karin och Alva med sina familjer. Paul Anton, farfars pappa, hade gjort en fin anordning med en kedja, berättar faster Ingrid, så när brunnen var på väg att bli överfylld, tömde den sig. Vattenreservoaren byggdes på 1920-talet.

Källarvinden

Ännu en byggnad på gården iordningställdes på 1920-talet. Denna byggnad kallade man "källarvinden" och den användes på olika sätt - vagnskjul, redskapsbod, hönshus, förvaring av rovor. Senare byggdes här också rum för sommargäster. Den 6 maj 1949 brann källarvinden ner.

Farfars sommargäster

Folk som bodde på Näset under 1940-, 1950- och 1960-talen minns säkert alla sommargästerna hos Skepparns. Där kunde bo upp till 16 familjer. Rum att hyra fanns i smedjan, hönshuset, vattenreservoaren och källarvinden. Det fanns ladugårdsrum, källarum och rum i själva boningshuset. En del av hyresgästerna minns jag namnen på men långt ifrån alla. Men mammas kassaböcker är sparade och det har hjälpt mig. Mamma inkasserade hyrorna efter 1957, då vår pappa hade gått bort.

Vilka fester som ordnades! Vad jag kommer ihåg mest är midsommarfirandet och så kräftkalaset i augusti. I böckerna kan jag läsa namnen: Asta och Henry Aidenfors, Erik och Sigrid Augustsson, John och Kajsa Augustsson, Rose-Marie Augustsson, Charles och Märta Johansson, John och Elin Karlsson, Solvej och Kaj Johansson, Ingrid Johansson, Gertrud och Fredrik Börjesson, Allan och Lisa Gustavsson, Elsa och Hartvig Sandström, herr och fru Stolt, Karl och Lilly Berntsson, Alvar och Elsa Olausson Fastrarna Karin och Alva, Margareta och Leif Nilsson, Inga och Nils Witting, Artur Aronsson och Karin Fredriksson. Alla barnen till familjerna är födda på 30, 40 och 50-talen: Rose-Marie, Mona, Maud, Kaj, Olle, Solvej, Kurt, Leif, Krister, Bengt O, Sture, Bengt, Gunnar, Els-Marie, Inga-Karin, George och Barbro. Jag kan ha glömt någon.

Skepparns Alfred förbereder midsommarfirandet. Mona skymtar nere till vänster. I högerkanten syns "Fige" Fredrik Börjesson.

Dansen kring den vackert klädda midsommarstången har börjat. Året är 1948.

Av Frej Boije af Gennäs har jag fått låna några fotografier som visar några charmiga scener från den tidens midsommarfirande hos Skepparns.

Mona Augustsson spelar dragspel

Georg Witting är säcklöpare. Huset i bakgrunden är "Smedjan".

Jag har också fått låna foton från Birgitta Forsbols föräldrars fotoalbum (denna och nästa sida).

Alfreds barnbarn Kjell sitter trygg på Balders rygg.

Bröderna John och Erik Augustsson.

Mannen framför fönstret är Alfreds yngste bror Einar.

Allan och Lisa Gustafsson.

Inger Mona Maud Rose-Marie

Hartvig Sandström

Ingers och Birgittas föräldrar.

Sommargästernas barn. Pojken som sitter på Alfreds Balder heter Sture Sandström. Mannen med hatten är Skepparns Alfred. Kvinnan med vit huvudduk är Alfreds syster Alva Ljungberg.

Arrendatorerna

"Arrendatorerna" var personer som av Alfred fick arrendera en bit av hans mark och bygga en egen stuga där. Det var sådan mark som inte var så angelägen för det egna jordbruket. Några av arrendatorerna var Karlsson, H. Eriksson, Jansson, Ernst Johansson, Forsell, Clarbeck, Lindström och Wendt

Jag har haft kontakt med några av arrendatorerna vid Runsten och Smiths udde. 1991 hade jag ett långt telefonsamtal med Alice Larsson. Hon och hennes man Malte bodde i ett rött parhus vid Smiths udde i 11 somrar tillsammans med Gunborg och Åke Persson, sedan byggde Perssons i Sandlyckan. Alice berättade att hela området vid Smitska udden var uppodlad - där den nuvarande stora parkeringsplatsen finns. Även åkern vid flaggstången var odlad. Vägen ut var dålig, speciellt sista biten. Ofta flyttades även möbler ut till landet från lägenheten i stan. Det rann tidvis mycket vatten mellan Mörtvik och Stegerholmen, så att arrendatorerna sa att de bodde "ute på öa". Den lilla stigen upp mellan stugorna benämndes Kungsgatan. Flera av husen var från början "prärievagnar"

och en fanns kvar 1991, den ägdes av Ines Klang. En byggmästare Claesson från Mölndal byggde dessa vagnar och inredde dem och sålde dem. Det sågs att det blev en bra affär för honom.

Alice Larssons minne av Alfred, hans söner och hans syster Gerda var bara positiva. "Alfred var alltid så snäll och generös". De köpte också mjölk av honom, de köpte den på plats direkt. För sommaren betalade de 25 kr i arrende.

År 1934 byggde Elin och Olof Olsson och även Hugo Hansson sina stugor på arrendemark. Olle Olssons hus kostade 200 kr. Det var två arbetslösa snickare som fick jobbet att bygga deras hus. Jobb och material för 200 kronor!

Farfar hade arrendatorer mellan åren 1934 och 1947 nere vid Smiths Udde och Runsten. Alice tyckte att Alfred blev lurad vid försäljningen till kommunen 1947. Han fick 136 000 kr och så fick han betala skatt på arrendet på de gångna åren, som han ej upptagit. Synd att vi inte köpte något nere vid Smiths Udde av Alfred, tyckte Alice.

Olof Olssons son, folkskolläraren Per-Olof Olsson framför sin stuga.

Kräftkalasen

Under kräftskivor brukar det sjungas en hel del. Det gällde även på Skepparns kräftkalas. För några år sedan fick jag en del sångverser av min kusin Rose-Marie Larsson. Textförfattaren är en av sommargästerna, han heter Allan Gustafsson och är med på en av sommargästbilderna tillsammans med sin hustru Lisa (sid 7). De är föräldrar till Maud (är med på bild, sid 8).

Eftersom verserna har en berättande karaktär och involverar festens deltagare tycker jag att det är på sin plats att de får vara med här. Den flitige författaren har diktat många verser!

Till Skepparns (1)

Text: Allan Gustafsson

Jag vill nu förtälja för er mina vänner
Om något av det, som har hänt här på gårn!
Nu är det ju så att de flesta vi känner
ett par är dock nya, jag vet ej varifrån
Jag vill er nu bedja, att inte bli arg
om någon blir kallad får eller varg.

Från tidigt i arla till sent ut på natten
hörs Alfred nu ropa och gapa i ett
Han ropa på Gerda hon ska pumpa vatten
vid brunnen så korna och hästar får sitt
Mollusken i Alfred den lyser så ren
på fel plats i livet, han skulle varit kapten.

En kammare avsedd för drängen att sova
har Alfred hyrt ut, för en skaplig dusör
Där trångt är för möbler och sånt vill jag lova
men Lennart han tycker det ingenting gör
Om bara vi andra där utanför fönstret
ville dämpa ner rösten, ej tala i kör.

Som Stig fått ut körkort han ville det pröva
Till Dalarna for han i en lånad bil.
Själv var han ej säker, på sin kunskap att köra
han lejt tvenne vänner, att honom stå bi
Men vägen i Sverige, den är ej så bred
de åkte i diket, nog maran dem red.

En pilkastningstävlan, har Alvar anordnat
det spännande varit i tre veckors tid.
Ja, gubbarnas nerver, har nästan urspårat
för tävlingens feber, de ej fått nån frid
Nu slut det har blivit på tävlingsraseriet
den Alvar han hala, hala ju hem första priset.

Då Börje i våras, han ville plantera
små blommor och gurkor, samt ärter och spenat.
Förväxlade han de, små påsarna fina.
Han vet ej alls vad nu är blom, hur han hart'.
Ett sjå har han var gång, när han i sin täppa
åt frugan , ska spenat och blommorna klippa.

I Mölndal där måtte dom konstigt sig lära
vad kilo och meter, och allt sådant är.
När Hartvig berättar, han nog kunde svära
att korpar det finns, som vi-ita är.
Han gillar att uti naturen nånstans
får göra behovet, fast papper ej fanns.

Av alla de jobb, som vi gjort här på gården
att de flesta gått bra är nog Olles förtjänst.
Han gärna vill basa, han spar ej på råden
och svadan ur munnen tycks inte bli läns.
På honom har Alfred ej lyckats rå på
för jämt sista ordet, vår Olle jämt får.

När skymningen sänker sig ned över trakten
det börjar att rycka i bagarens ben.
Då vill han ha dans, han som spelar upp takten
så dansar han valser och tango och sen
så bjuder han upp till en sprättig masurka
där damernas fötter båd trötta och stötta.

Då Kalle i våras så sött hade vaknat
i brevlådan hämtade han sin Ny Tid.
En eld ut hos Alfred, den hade ju skadat
det huset där svärfarn', på sommarn har frid.
Men döm om hans fasa, då i backen han kom ned,
av det där han bött, fanns ej kaffeved.

Nu har det för Karlsson att bäddarna öka
försöka så Kalle och Lilly fick rum.
Det trångt blir om platsen vi får väl försöka
att tränga ihop oss i vårt lilla rum.
Ja, nu har ju sommaren snart nått sitt slut
å allt har gått bra. Kalle har gått tidigt ut.

I höstas när Arne han reste till staden
så lovade Alfred, verandan blir klar.
Men ändå på våren han fick ta till spaden
och gräva och schakta i rätt många dar.
Var kväll sitter han på verandan och jäser
och tittar på sola och röker och läser.

En sjöman han trivs ej ju länge på backen
han måste få visa sitt sjömannaskap.
Och därför har Witting lagt benen på nacken
fått inträde uti ett segelsällskap.
Att kassan var liten och skral kan man tycka
med ett lotteri han försökte sin lycka.

Semestern den brukar nog gynna mest karlar
men Erik och Jonne, dom tyckte som så.
Vi ska tanten visa, att vi nog det klarar
en lediger dag de ska dom då få.
Så var det att tidigt i ottan gå upp
att säkert dom vakna det skötte vår tupp.

Att bygga och ändra i tider som dessa
man får ej nåt lov av vår byggnadsnämnd.
Du får själv stå risken och sätta en byscha,
sa Alfred till Vendt, då han ville ha arrend.
Långt inunder askar och björkar och al
jag tror inte böterna kommer på tal.

Herr Challe har inte i år bött på landet
av orsaker som ni här alla väl vet.
Fick chans till ett rum men i vet ju att Landet
att bo här på gården det är ganska segt.
Nu önskar han blott att ett under kan hända
så han nästa sommar får hit återvända.

En lördagskvällsafton, när folk brukar sova
tre gubbar de sutte på en bänk i bersån.
Vi ska vara uppe och titta på sola
och ha oss en sup och en bit mat men varifrån.
Ja Putte han undra var allt detta fanns
sån tur hade han så han hitta en krans.

En smedja det varit det där lilla huset
den dag då vår gård uti blomstringen stod.
Men Stolts han har lirkat med Alfred och ruset
så nu nästan liknar det en bungalow.
Från tidigt på våren till långt ut på hösten
han spikar och målar han tappar ej lusten.

Ett tillskott till badplatsen här ut på Näset
blev välkomnat utav Herr Bergman med fler.
Där badar dom naket och ligger i gräset
och männen så lystet på kvinnsen ju ser.
Jag tror det är något som Arnold dit drar
när han ner till Smithens på cykeln jämt far.

Till Skepparns (2)

Text: Allan Gustafsson

Vid varje kräftsexa, vi haft här om åren
har vi stackars män nog fått lida en del
jag därför om kvinnsen vi har här på gården
vill sjunga om deras små brister och fel.
Jag beder er gubbar, var goda kläm i
sjung med i refrängen det blir harmoni.

I lekar och idrott vi vill oss framhäva
och därför så vill fru Alva bli med
att plocka potatis i gräset det gröna
hon hörde att priser det blev vad det led
men när hon till linjen så sakta gått fram
nån potatis att plocka, hon ej sådan fann.

En spark av fortuna där långt ner i baken
det önskar nog varenda människa få
en sådan fick Gertrud och därför åt maken
en motorbåt köpte så han har fått sjå
i båten hon sitter och bara kommenderar
och Börje han svärjer på båt och domderar.

I kortspel det brukar nog mest vara karlar
men med är en kvinna, som bor här på gårn'
i Trebello och Stopp hon för det mesta sig klarar
beräkande spelar hon trumfen ifrån.
Jag frågar er gubbar hur länge det får gå
att en kvinna ska sitta och er alltid flå.

Ett nytt bryderi nu för Eric det blivit
sen Sigrid det funnit att baka det går
ej kaffe på kvällen förrän ved han har kluvit
en tre fyra backar han hugga då får
Och Eric han tänker: Vi köper vår kaka
än jag ska min fritid ibland få försaka.

I år nere i källaren ett rum det har blivit
Dom ordnat och grejat så där blivit bra
Och mannen om kvällarna skurit och slitit
och skrapning av fönster han gjorde en dag
Ja nog har den kvinnan i arbete satt en'
så han har haft jobb långt in på natten

Om sommaren få vara här ute på Näset
det tycker de flesta kvinnsen ju om
men Lilly vill inte, som andra i gräset
sig vila hon tycker att dagen blir lång
men skon klämmer nog inte alldeles där
ty, som dagdrivare ej nån pengar uppbar.

Av brännvin blir guttarna ännu i tagen
och tjoar och hejar ja ännu som barn
Men Birgit tar ofta sin Arnold i kragen
och tåligt och ödmjukt han det låter ske
och frugan hon bannar och säger då de'.

Vår Alfred han ville nog kvinnorna spara
när vatten han ledde ända uppå gårn'
Men utanför fönstret ej kranen bör vara
den stör tycker Lisa och tar bort all ron
Det bra är att vi har så nära till vatten
men tappning förbjudas bör när det är natten.

Och Elin hon åkte en dag in till staden
Ty kläder hon tvätta behövde ett slag
Då Jonne han hade semester hon bad en'
du kan väl försöka bli husmor idag
båd frukost och middag han klara med brio
ja, sex var den färdig, hon kom ej förrän nio.

I år har ju VM i fotboll det spelats
vi tippa en tre fyra matcher på gårn'
Fru Vendla blev med, men som pengar det felas
insatsen den lurar hon Olle ifrån
Och utdelning fick hon på de resultaten
Hon ensam tog vinsten, fast Olle vill ha den.

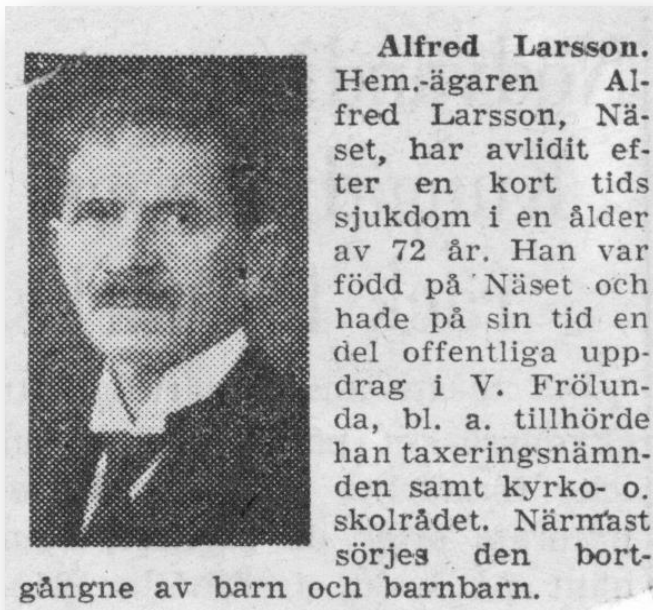
En lördagskvällsafton vi satt utpå bänken
och ej fanns att dricka nåt brännvin och öl
men en utav gubbarna bjöd oss ur skänken
då in tittar fru Åsberg hon tål ej nåt söl
med blicken på Olle och ej några ord
Hon reser sig skyndsamt upp från Karlssons bord.

Ett tält har vi haft här, där själar dom frälste
om kvällarna samlas där folk ifrån byn.
Det syntes, som Elsa blitt kär i den äldste
han lovat ju alla att dra dem ur dyn.
Där sitter hon lugn ty till barnpiga hon satten'
Och Alvar han svärjer på präster om natten.

Då Witting var kväll går ner att hämta vatten
har han order att skynda kom tillbaka men fort
men ändå så bliver det mest sena natten
ty pratas ska hästaroch Åby och lort
väl att hämta vatten, tre kvinnor kan sköta
så han får sin kunskap om hästarna öka.

Att åka på tåg i vårt avlånga Sverige
det är ej nått roligt, det vet Jonny väl.
Men Kajsa hon tyckte du kan dig väl snärja
och komma om lördag, min älskade träl
Ja resorna var många, i kupe'n det var hett
men hon lockar hem en' med en omelett.

Nu slutar jag visan, för denna här gången,
Av er kära flickor får jag nog min dom.
Jag tackar er gubbar för refrängsången,
nog hördes det att ifrån själen det kom.
Jag kanske ej riktigt har träffat på spiken,
men ni kanske ändå förstått lilla piken.

Alfred lämnade detta jordelivet den 6 augusti 1952 endast 72 år och 9 månader gammal. Han låg i sin säng, i sitt hem, när han tog sitt sista andetag. Under den sista veckan skötte hans systrar Alva och Karin och hans barn om honom.

Begravningen var den 13 augusti 1952. Först var det samling kl 11.30 på Margaretaskolan för lunch. Därefter begravningsakten i Västra Frölunda Kyrka sedan jordfästning i familjegraven på Västra Frölunda kyrkogård.

Alfreds eftermäle är alla överens om, det var hans stora generositet. Vi har talat om farfar med många gamla Näsetbor. Birger Andersson nere i Källevik berättade att han gick till Skepparns för

att låna en häst. "Du får låna tre", svarade farfar. Alfred svarade snabbt och han menade vad han sa. Mandas Asta och hennes man Karl sa att till Skepparns kunde man alltid gå, där fanns allting, och där fick man låna. "De var alltid snälla, gästvänliga och hjälpsamma". 1987 besökte vi Krokegården i Askim. Vi hade mycket trevliga timmar med Krok-Olle som var Alfreds syssling. Han berättade bland mycket annat att från Skepparns fick man aldrig gå utan att först dricka kaffe.